

зикални инструменти са зурната и тъпана, но се използват и други – най-често дайре, кемане/ цигулка, свирка. В Казанлък през 60-те-70-те год. на XIX век инструменталната група от зурни и тъпани, наричана “циганска музика”, свири на турците при отбелязване на религиозните им празници с “гюреш” - пехливански борби на поляната “Съралан” край града.

Капитан Шад ги описва в средата на XVIII век по време на масов съенет в Разград: “Пет или шест стари цигани и малки момчета с барабани, а други със свирки, които бяха насядали на земята, съставляваха цялата музика. Макар че въздухът трепереше от тънтанията им, ту твърде жива, ту съвсем бавна, танцорът не се смущаваше от нейния ритъм” (Немски и австрийски пътеписи 1979: 365). В турско време, особено при обрязването на турските деца, младите и по-красиви циганки играеха кючеклък и пред очите на своите мъже, най-безсрамни и безчестни дела вършеха” (Димитров 1894: 82).

Многобройните групи от цигани музиканти, заедно с танцорки – главно циганки, наричани често „ченгии”, веселят и забавляват в хановете или в домовете им както турските големци, така и чуждите пътешественици. „Кърджалиите влачеха със себе си и циганки (гивендии), за да им пеят, чепат и се предават на оргии (Табаков 1911: 397). В края на XVIII век в пътеписа на анонимен англичанин, минал през българските земи, е отбелязано: “...Бяхме забавлявани от един танц на зигани, или момичета циганки, в доста свободен стил, с който те доставяха удоволствие на турците, които им се отплащаха с по-голяма щедрост, отколкото обикновено проявяват...” (Английски пътеписи 1987: 361). Тази пъстрота се допълва и от впечатленията на Любомир Милетич*: “Наскоро дойдоха и циганки и цигани, те пуснаха едно малко момченце и малко момиченце да играят, при това удряха с дайре” (Милетич 1891: 152).

Така съчетавайки удоволствието от музиката и танца, те изкарват прехраната си и привличат вниманието на околните с екзотика и красота. „... Най-вече да ни изненада, нареди на кафеджията да ни донесе кафета и да повика ориенталски танцорки, които незабавно се появиха... Веднага оркестърът, съставен от две цигулки и едно дайре, започна да свири своите песни, а танцорките – деца на около 10-15 години, начервени, с перуки на главите, с бели шалвари и гайтанени елечи, с открита шия, с копринени ризи с широки ръкави, омотани през кръста с ориенталски шалове, танцуваха странните си танци, като правеха най-различни движение и се извиваха от кръста нагоре.... Танцът завърши със събиране на бакшиш по

* Виден български учен, историк, професор